

NYELVI PROJEKT

1. HÉT

SZÖVEGÉRTÉS-SZÖVEGALKOZÁS KOMPETENCIATERÜLET

1. óra: Ismerkedés Európával és az Európai Unióval

Az óra célja :

- Az érdeklődés felkeltése más népek és országok nevezetességei, jellegzetességei, szokásai iránt.
- Hasonlóságok, azonosságok keresése Európa népei és a magyar nép között.
- Az Európai Unió és jelképeinek a megismerése.

Kapcsolódó kompetenciaterületek:

- Szociális: – az autonómia fejlesztése (késztetés saját vélemény, álláspont kialakítására)
 - az együttműködési készség fejlesztése
 - kooperatív tanulási technikák alkalmazása
- Környezeti: – Ember a természetben

A képességfejlesztés fókuszai:

- Szövegértő néma olvasásra épülő elemző műveletek fejlesztése.
- A szövegben való gyors tájékozódás gyakorlása, lényeges gondolatok kiemelése.
- Az olvasottak értelmezése.
- Szókincsbővítés.
- Kreatív szövegprodukciónak.

A feldolgozás menete:

I. Bevezetés:

Tájékoztatjuk a tanulókat, hogy miért szakítjuk meg a modulokat és, hogy mivel fogunk foglalkozni az elkövetkezendő hetekben.

II. Ráhangolódás:

„Ország-város...” játékot játszunk a gyerekekkel. Megpróbáljuk úgy irányítani a játékot, hogy minél több európai ország nevét tudják leírni. A táblán lévő „Európa országai” c. térképnél kerestessük is meg a gyerekekkel ezeket az országokat. (Esetleg városokat!) (A játékhoz szükséges táblázat a mellékletben található.)

III. Célkitűzés:

A mai órán Európával és az Európai Unióval fogunk foglalkozni.

Animáció lejátszása: „Kell-e ismernünk az Európai Uniót ?” (**Sulinova Adatbank – SDT**)

IV. Feladatok a témával kapcsolatban

1.) a. Szövegfeldolgozás: Ismerkedés az Európai Unióval és jelképeivel

A tanulók 4-5 fős csoportokban dolgoznak. A csoporton belüli tisztségek (feladatmester, szóvivő, jegyző, csendkapitány, időfelelős) kiosztása.

Mindenki kap egy rövid szöveget (lásd: mellékletben), amit – miután elolvasott – ismertet a társaival. A szövegeket úgy osszuk ki, hogy a jobban olvasók kapják a hosszabb szövegeket.

b. A szöveghez kapcsolódó feladatok megoldása:

(feladatok a mellékletben)

2.) Ismerkedés Európa térképével:

A tanulók az előzőekben létrehozott csoportokban dolgoznak tovább. Minden csoport kap egy Földrajzi atlaszt, a táblán továbbra is ott van az „Európa országai” c. térkép.

A csoportok a kiosztott feladatlapokon dolgoznak. (Feladatlap a mellékletben)

3.) Európa nyelveinek a megismerése

A feladatot a 100 Folk Celsius: Nyelvelő c. számával vezetjük be. (100 Folk Celsius: Miki Manó meséi c. CD vagy kazetta) A tanulók egy újabb feladatlapot kapnak (mellékletben), melynek a megoldásához az Atlaszuk „A Föld országainak zászlói” c. oldalára kell lapozniuk.

V. Reflektálás , az óra értékelése:

Az óra lezárásaként beszélje meg a tanító a gyerekekkel, hogy ki hogyan érezte magát. Az óra melyik része tetszett nekik a legjobban és miért. Végül értékelje a tanulók órai munkáját.

MELLÉKLETEK

II. Ráhangolódás:

ország	város	fiú	lány	növény	állat

IV./1.-a.)

Európai Unió

Az **Európai Unió** vagy **EU** részben az országok kormányai közötti, részben pedig nemzetek fölötti egyesítés, amely jelenleg 27 európai államot foglal magában. Az Európai Unió ezen a néven 1992-ben jött létre az **Európai Unióról szóló szerződéssel**; ez a szerződés 1993. november 1-jén lépett hatályba.

Négy fő intézménye van: az Európai Unió Tanácsa, az Európai Parlament, az Európai Bíróság és az Európai Bizottság. Mindegyiknek külön elnöke, külön szerepe és külön felelőssége van.

Az EU tevékenysége a politika minden területét felöleli, az egészségügytől a gazdaságpolitikán át a külügyekig és a védelmi kérdésekig. Hatalmának jellege azonban a különböző területeken más és más, attól függően, hogy a tagállamok mennyi hatalmat ruháztak rá. Az EU egyik legfontosabb tevékenysége az egységes piac létrehozása és fenntartása, melynek elemei a vámunió, a közös pénznem (amelyet a 27 tagállam közül eddig 16 vett át), a közös agrárpolitika és a közös halászati politika.

Magyarország 2004. május 1-jén lett az Unió tagjává.

Az Európai Unió himnusza:

Ez a himnusz nem csupán az Európai Unió, hanem a tágabb értelemben vett Európa himnusza is. A dallam Ludwig van Beethoven (ejtsd: ludvig fon bétóven) 1823-ban komponált IX. szimfóniájából származik. A szimfónia utolsó tételében Schiller 1785-ös versét, az Örömdát zenésítette meg Beethoven. A vers Schiller idealista látomását fejezi ki az emberek között kialakuló testvériségről - s e látomást Beethoven is osztotta. 1972-ben az Európa Tanács himnuszának fogadta el Beethoven Örömdáját. Szavak nélkül, a zene egyetemes nyelvén, e himnusz az Európában hirdett szabadság, béke és szolidaritás ideáljait fejezi ki. Célja nem az, hogy átvegye a tagországok nemzeti himnuszának helyét, hanem az, hogy megünnepelje a tagországok által osztott közös értékeket és egységüket a sokszínűségben.

Az Európai Unió jelmondata:

Az európai jelmondat története 1998-ig nyúlik vissza, amikor először vetődött fel az ötlet, miszerint ha az Európai Uniónak van közös zászlaja, himnusza, Európa-napja és közös pénze is, miért ne lehetne a szimbólumok sorát egy jelmondatral kiegészíteni?

1999. március 31-én útjára bocsátották a projektet.

2000 januárjáig több mint 2 575 iskolai osztály alkotta meg jelmondat-verzióját a saját anyanyelvén és angolul, s csatolta hozzá a magyarázatot, amely megindokolta választásukat. 2000 februárjában sor került az első válogatásra, amikor mind a 15 tagállamban az ottani zsűri kiválasztotta az európai zsűri elé kerülő 10 legjobban sikerült pályamunkát. 2000 áprilisában egy európai zsűri másodszor is megrostálta a jelmondatokat.

A versenyben maradt hét jelmondat:

1. Béke, szabadság, szolidaritás
2. Egység a sokszínűségben
3. Egységben a békéért és a demokráciáért
4. Együtt, szabadságban
5. Különbözőségünkben az erőnk
6. Mindegyik más, mindegyik európai
7. Öreg kontinens, új remény

A végső döntés meghozatalára május 4-én került sor az Európai Parlamentben, Brüsszelben a Parlament akkori elnöke kihirdette az új európai szimbólumot, az Európai Unió jelmondatát, amely a következő: „Egység a sokszínűségben.”

Az Európai Unió zászlaja

Kék háttéren tizenkét aranycsillagból áll.

Bár a zászlót leginkább az Európai Unióval hozzák összefüggésbe, eredetileg az Európa Tanács használta, és egész Európa jelképeként tartották, nem csak az Unióéknak vagy a Tanácséknak. Európa népeinek szélesebb értelemben vett egységét szimbolizálja. Az aransárga csillagok által alkotott kör az európai népek közötti egységet és harmóniát jelképezi.

Az Európa Tanács sokáig gondolkozott azon, hogy milyen jelképet válasszon magának. Végül viták sorozata után fogadta el a ma is használatos, kék alapon kör alakban elhelyezkedő 12 aransárga csillag tervét. A zászlót 1955. december 8-án fogadta el jelképeként. Megjelenik az euró bankjegyeken, külön a csillagok pedig az érméken.

A zászló csillagainak száma változatlan, és nem áll összefüggésben az Unió tagállamainak számával. Minden politikai jelentéstől független, egyben a teljesség és tökéletesség szimbóluma is, és az európai kultúrában mindenütt jelen van. Pl.:

- 12 hónap egy évben
- 12 óra egy óralapon
- 12 olümposzi isten
- 12 apostol
- a Kerekasztal 12 lovagja

Az Európa Tanács a későbbiekben szorgalmazta, hogy a többi európai uniós intézmény is fogadja el a zászlót saját jelképeként, majd 1983-ban az Európai Parlament megszavazta a zászló európai uniós jelképpé emelését, így 1986 eleje óta használja valamennyi európai intézmény.

Európa-nap, május 9.

1950. május 9-én Robert Schuman francia külügyminiszter előterjesztette Európa újjászervezésére vonatkozó javaslatát, mely elengedhetetlen feltétele volt a békés kapcsolatok fenntartásának.

Ezt a "Schuman-nyilatkozat" néven ismert javaslatot tekintjük a mai Európai Unió megszületéséhez vezető első lépésnek.

Május 9. mára európai szimbólummá vált (Európa Nap), amely az EU zászlójához, himnuszához és az egységes valutához (az euro) hasonlóan az Európai Unió politikai egységét jelképezi. Az Európa Nap alkalmából olyan rendezvények és fesztiválok kerülnek megrendezésre, melyek Európát közelebb viszik a polgárokhoz, az Unió népeit pedig egymáshoz.

Válaszolj a következő kérdésekre!

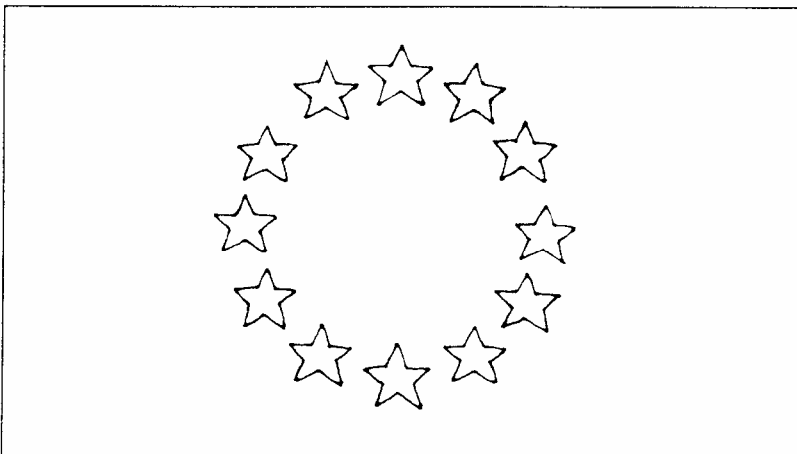
1.) Sorold fel az Európai Unió intézményeit!

2.) Mikor csatlakozott Magyarország az Európai Unióhoz?

3.) Honnan származik az EU himnusza?

4.) Mi az EU jelmondata?

5.) Színezd ki az EU zászlaját! Mit jelképeznek rajta a csillagok?

6.) Mit ünnepelünk minden évben május 9-én?

IV./2.

Nézd meg Európa térképét és keress:

A worksheet with eight balloons labeled A through H, each attached to a card with a city description and blank lines for the name.

- A**: olasz várost

- B**: szigeten lévő várost

- C**: folyóparti várost

- D**: észti várost

- E**: lengyel várost

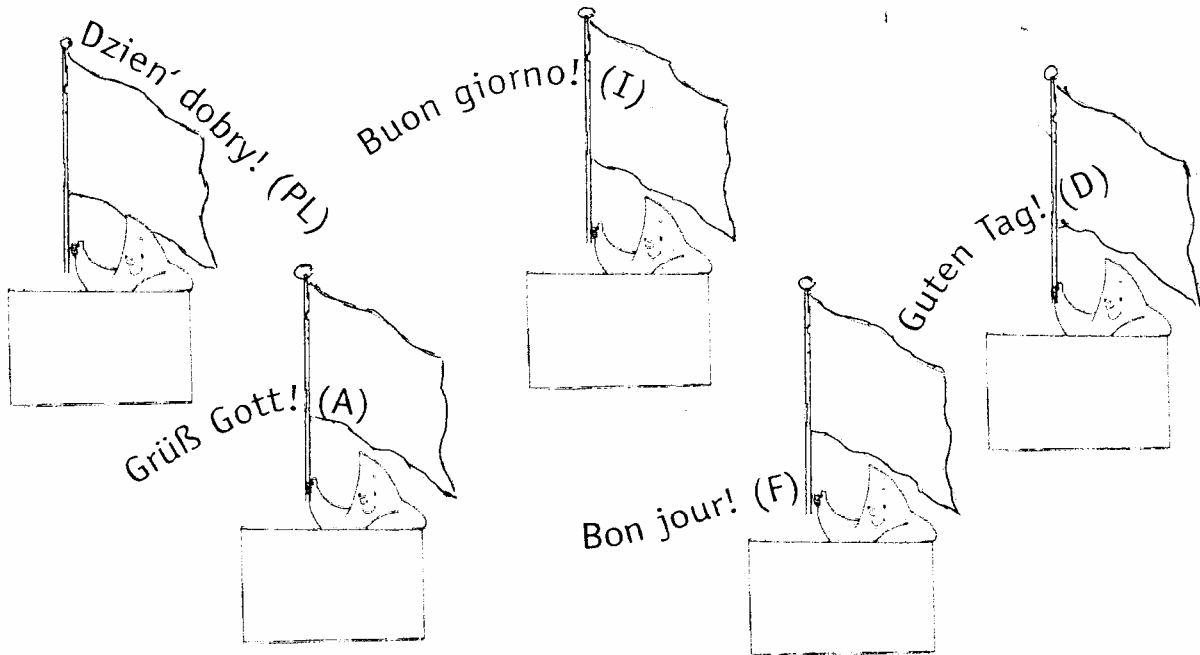
- F**: dán várost

- G**: félszigeten lévő várost

- H**: tóparti várost

IV./ 3.

Köszönni mindenütt szokás. Íme, néhány Európában használt köszöntés, mellettük – segítségképpen – annak az országnak az autójelzése, ahol a köszöntés az ország hivatalos nyelvén szól. Rajzold minden köszöntés alá a hozzá tartozó ország zászlaját! (Használd az Atlaszod „ A Föld országainak zászlói” c. oldalát!)

2. óra: Ismeretterjesztő szövegek feldolgozása interaktív formában

Az óra célja :

- A tanulást segítő képességek: figyelem, emlékezet, gondolkodás differenciált fejlesztése.
- Információs és kommunikációs kultúra.
- Megismerési képességek fejlesztése, különös tekintettel a megfigyelési, kódolási, értelmezési, indoklási bizonyítási képességekre.
- Tapasztalatszerzés ismeretek, adatok, információk gyűjtésében.

Kapcsolódó kompetenciaterületek:

- Környezeti: – Ember a természetben
- IKT kompetenciák: – informatikai és kommunikációs technológiák ismerete és használata

A képességfejlesztés fókuszai:

- Szövegértő néma olvasásra épülő elemző műveletek fejlesztése.
- A szövegben való gyors tájékozódás gyakorlása, lényeges gondolatok kiemelése.
- Az olvasottak értelmezése
- Vizuális és verbális információk megfeleltetése
- Figyelem, koncentráció

A feldolgozás menete:

Az óra az Informatika tanteremben zajlik, a tanulók egyesével, vagy párosával (tanulólétszámtól és számítógéptől függően) ülnek a gépeknél.

A tanító vezetésével keressék meg a következő oldalt:

www.europa.eu/europago/explore

A „**Fedezzük fel Európát**”, c. internetes kiadványból a mai órán a következő fejezeteket dolgozzuk fel:

- Európa adottságai
- Egy felfedezésre váró földrész
- Éghajlat és természet
- A tenger

A tanulók képességeiknek megfelelően, egyéni tempóban ismerkednek meg a kijelölt szövegekkel. Az elolvasásuk után kvíz-kérdéssor segítségével a gyerekek számot is adhatnak tudásukról.

3. óra: Ismeretterjesztő szövegek feldolgozása interaktív formában

Az óra célja :

- A tanulást segítő képességek: figyelem, emlékezet, gondolkodás differenciált fejlesztése.
- Információs és kommunikációs kultúra.
- Megismerési képességek fejlesztése, különös tekintettel a megfigyelési, kódolási, értelmezési, indoklási bizonyítási képességekre.
- Tapasztalatszerzés ismeretek, adatok, információk gyűjtésében.

Kapcsolódó kompetenciaterületek:

- Környezeti: – Ember a természetben
- IKT kompetenciák: – informatikai és kommunikációs technológiák ismerete és használata

A képességfejlesztés fókuszai:

- Szövegértő néma olvasásra épülő elemző műveletek fejlesztése.
- A szövegben való gyors tájékozódás gyakorlása, lényeges gondolatok kiemelése.
- Az olvasottak értelmezése
- Vizuális és verbális információk megfeleltetése
- Figyelem, koncentráció

A feldolgozás menete:

Az óra az Informatika tanteremben zajlik, a tanulók egyesével, vagy párosával (tanulólétszámtól és számítógéptől függően) ülnek a gépeknél.

A tanító vezetésével keressék meg a következő oldalt:

www.europa.eu/europago/explore

A „**Fedezzük fel Európát**”, c. internetes kiadványból a mai órán a következő fejezeteket dolgozzuk fel:

- Európa nyelvei; Népek családja
- Együtt a család
- Kérdések Európa térképével kapcsolatban

A tanulók képességeiknek megfelelően, egyéni tempóban ismerkednek meg a kijelölt szövegekkel. Az elolvasásuk után kvíz-kérdéssor segítségével a gyerekek számot is adhatnak tudásukról.

4. óra: Ismerkedés Európa hírességeivel

Az óra célja :

- A tanulást segítő képességek: figyelem, emlékezet, gondolkodás fejlesztése.
- Megismerési képességek fejlesztése, különös tekintettel a megfigyelési, kódolási, értelmezési képességekre.
- Tapasztalatszerzés ismeretek, adatok, információk gyűjtésében.

Kapcsolódó kompetenciaterületek:

- Szociális: – kooperatív tanulási technikák alkalmazása

A képességfejlesztés fókuszai:

- Szövegértő néma olvasásra épülő elemző műveletek fejlesztése.
- A szövegben való gyors tájékozódás gyakorlása, lényeges gondolatok kiemelése.
- Az olvasottak értelmezése
- Figyelem, koncentráció

A feldolgozás menete:

A tanulók önállóan vagy párban dolgozzanak! (Képességeik alapján döntsünk.)

A „ **Fedezzük fel Európát** „ c. internetes kiadványból kinyomtatott „**40 híres ember A-tól Z-ig**” c. fejezet oldalainak áttekintése után, válaszoljanak a kérdésekre!

(A fejezet szövege és a hozzá kapcsolódó kérdések a mellékletben.)

A TOTÓ javítása az órából hátralévő idő függvényében történhet frontálisan a tanító vezetésével, vagy összeszedve is.

MELLÉKLETEK

A 40 híres ember A-tól Z-ig c. fejezet elolvasása után töltsd ki az alábbi TOTÓ-t!

1.) Hány zeneszerzőről olvastál?

1 – 3

2 – 5

x – 7

2.) Melyik az az együttes, akiknek a dalai a hetvenes években világlágerek voltak?

1 – ABBA

2 – The Beatles

x – U2

3.) Milyen hírességből szerepel több a fejezetben, sportolóból vagy festőművészből?

1 – sportolóból van több

2 – festőművészből van több

x – ugyanannyi van mindkettőből

4.) Ki az a híres filmrendező, akit egyben a világ legviccesebb emberének is tartottak?

1 – Federico Fellini

2 – Charlie Chaplin

x – Milos Forman

5.) Melyik ország híres szülötte Albert Einstein?

1 – Németország

2 – Franciaország

x – Bulgária

6.) Miről híres Pablo Picasso?

1 – tudós volt

2 – feltaláló volt

x – festőművész volt

7.) A zeneszerzők közül hány volt magyar származású?

1 – 1

2 – 3

x – egy sem

8.) Melyik európai országból származik több híresség?

1 – Németországból

2 – Hollandiából

x – Olaszországból

9.) Thierry Henry francia labdarúgó hányszor kapta meg az „Év labdarúgója” díjat?

- 1 – egyszer
- 2 – kétszer
- x – háromszor

10.) Ki az a híres tudós, aki feltalálta a dinamitot?

- 1 – Albert Einstein
- 2 – Alfred Nobel
- x – Robert Boyle

11.) Ki festette az „Éjjeli őrzőát” c. képet?

- 1 – Rembrandt
- 2 – Pablo Picasso
- x – Salvador Dali

12.) Milyen sportágban kapott teljes pontszámot (10/10) Nadia Comaneci?

- 1 – műkorcsolya
- 2 – torna
- x – sportlövészet

13.) Melyik zeneszerző művének egy részéből komponálták az Európai Unió himnuszát?

- 1 – Liszt Ferenc
- 2 – Antonio Vivaldi
- x – Ludwig van Beethoven

+1.) Melyik országból származik Tim Berners-Lee, aki az internet alapját képező világhálót feltalálta?

- 1 – Dánia
- 2 – Nagy-Britannia
- x – Írország

Ki lenne az a magyar híres ember, akit 41.-ként bevennél a felsorolásba? Válaszodat indokold!

MEGOLDÁS

1. Hány zeneszerzőről olvastál?

1 – 3
2 – 5
x – 7

2. Melyik az az együttes, akiknek a dalai a hetvenes években világlágerek voltak?

1 – ABBA
2 – The Beatles
x – U2

3. Milyen hírességből szerepel több a fejezetben, sportolóból vagy festőművészből?

1 – sportolóból van több
2 – festőművészből van több
x – ugyanannyi van mindkettőből

4. Ki az a híres filmrendező, akit egyben a világ legviccesebb emberének is tartottak?

1 – Federico Fellini
2 – Charlie Chaplin
x – Milos Forman

5. Melyik ország híres szülötte Albert Einstein?

1 – Németország
2 – Franciaország
x – Bulgária

6. Miről híres Pablo Picasso?

1 – tudós volt
2 – feltaláló volt
x – festőművész volt

7. A zeneszerzők közül hány volt magyar származású?

1 – 1
2 – 3
x – egy sem

8. Melyik európai országból származik több híresség?

1 – Németországból
2 – Hollandiából
x – Olaszországból

9. Thierry Henry francia labdarúgó hányszor kapta meg az „Év labdarúgója” díjat?

- 1 – egyszer
- 2 – kétszer
- x – háromszor

10. Ki az a híres tudós, aki feltalálta a dinamitot?

- 1 – Albert Einstein
- 2 – Alfred Nobel
- x – Robert Boyle

11. Ki festette az „Éjjeli őrjárat” c. képet?

- 1 – Rembrandt
- 2 – Pablo Picasso
- x – Salvador Dali

12. Milyen sportágban kapott teljes pontszámot (10/10) Nadia Comaneci?

- 1 – műkorcsolya
- 2 – torna
- x – sportlövészet

13. Melyik zeneszerző művének egy részéből komponálták az Európai Unió himnuszát?

- 1 – Liszt Ferenc
- 2 – Antonio Vivaldi
- x – Ludwig van Beethoven

+1.) Melyik országból származik Tim Berners-Lee, aki az internet alapját képező világhálót feltalálta?

- 1 – Dánia
- 2 – Nagy-Britannia
- x – Írország

2. HÉT

1.-2. óra: Grimm: A békakirály c. meséjének feldolgozása

Az óra célja :

- A befogadói magatartás alapozása
- Feltételek teremtése az irodalmi szöveg saját értelmezéséből fakadó élmény megragadására, vélemény megfogalmazására.
- Az önismeret fejlesztése.
- Különböző dramatikus formák kipróbálása.
- Érzékenység, nyitottság fejlesztése irodalmi élmények, elemi erkölcsi értékek befogadása iránt.
- A szövegtartalom felfedezése, gondolati és érzelmi reakciók kifejezésére ösztönzés.

Kapcsolódó kompetenciaterületek:

- Szociális: – az autonómia fejlesztése (késztetés saját vélemény, álláspont kialakítására)
 - az együttműködési készség fejlesztése
 - kooperatív tanulási technikák alkalmazása
- Környezeti: – Ember a természetben: Az állatok védelme, gondozása

A képességfejlesztés fókuszai:

- A nem verbális kommunikáció néhány elemének megfigyelése.
- Önálló feladatvégzésben való jártasság gyakorlása.
- Az aktív és passzív szókinccs bővítése.
- Az olvasási képesség differenciált fejlesztése.
- A szövegelemző műveletek differenciált alkalmazása.
- Az olvasottak elképzelése, továbbgondolása, bővítése.
- Érdekes nyelvi jelenségek felfedezése megfigyelése, alkalmazása.

A feldolgozás menete:

A hosszú mesét tanítói bemutatással ismerik meg a tanulók, vagy meghallgathatjuk CD-ről, számítógépről is. Ha a szöveg feldolgozása közben kialakult belső képek rajzi megformálására is időt szeretnénk hagyni, jó, ha rajz óra követi a mese feldolgozását.

I. Ráhangolódás :(frontális)

Találós kérdések a békáról: – Állat vagyok, vízben élek, este a parton zenélek.(béka)
– Mit csinál a béka legtöbbit a vízben? (kuruttyol)

II. A szövegfeldolgozás előkészítése:

a)Tartalom befogadásának előkészítése (frontális)

Előfordult-e veletek, hogy megígértetek valamit, amit aztán nem tartottatok be? – Élmények meghallgatása.

b)Olvasástechnikai előkészítés

A tanulók csoportokban dolgoznak. Borítékban különböző betűtípussal (esetleg más színnel is) nyomtatott szavak szótagjait kapják. Közösen állítják össze a szavakat, a csoport jegyzője leírja őket a füzetébe. **Fontos:** A munka megkezdése előtt a tanító hívja fel a gyerekek figyelmét, hogy a szavak kezdőszótagját csillaggal jelölje!

/Lehetséges szavak: elcsodálkozott, aranygolyócska, loccsanás, kibuggyant, megvigasztalódni, királykisasszony, sárdagasztó, játszópajtás, odatotyogott, aranytányér, egyarasznyira, placcsogott, szempillantásban, megszabadíthatott, visszakapaszkodott, hágcsóra, békakirály/ (mellékletben)

III. Az alkotott szavak ellenőrzése, megbeszélése

Az ellenőrzés történhet a szavak kivetítésével, vagy a helyesen összeállított szavakat tartalmazó lapok kiosztásával is. (mellékletben)

Ismeretlen szavak magyarázása Értelmező Kéziszótárral vagy mondatba foglalással.

IV. A szöveg megismerése

A mese megismerése előtt szóljunk néhány szót a Grimm fivérekről és mutassuk meg projektoron a fényképüket. (mellékletben)

A mese tanítói bemutatása (a szöveg hosszúsága indokolja).

vagy

A mese meghallgatása (**Sulinova Adatbank – SDT**)

V. Spontán megnyilvánulások. Kinek tetszett? Miért?

VI. A szöveg hangos olvasása „csillag-olvasással”. (A csillag „közepének” egy jól olvasó tanulót válasszunk!)

VII. Szövegértelmezés (heterogén csoportokban)

A.) „Forró szék”

A csoportok kérdéseket fogalmaznak meg, amit a főszereplőktől kérdeznének. Hívjuk föl a tanulók figyelmét, hogy próbáljanak olyan kérdéseket megfogalmazni, amire a meséből nem kaptunk választ, hanem a mögöttes tartalomra utalnak. Ezután a közösen választott szereplők (király, királylány, béka) egyenként kiülnek az osztály elé állított „Forró székre” és válaszolnak a rájuk záporozó kérdésekre.

Esetleges kérdések:

- Királytól – Mire gondolt fenséged, amikor lánya elmondta mit ígért a békának?

- Királylánytól – Mit tettél volna, ha már előre tudod, hogy az ígéreted meg kell tartanod?
- Béka – Mit éreztél, amíg azon izgultál, vajon megszabadít-e a királylány az átoktól?

B.) Gyűjtsük ki a mesékre jellemző kifejezéseket, szókapcsolatokat, motívumokat, fordulatokat!

VIII. Összegzés (frontális)

- A mese elmondása a szereplők szemszögéből (béka, királylány, király)
- Osztály kiegészítése, értékelése.

IX. Értékelés, önértékelés

- Jól érezted-e magad az órán? Csoportok szószólói beszámolnak az együttműködésről. Javaslatokat tesznek társaiknak a jövőbeni jobb együttműködés érdekében.

A mese feldolgozásának második órájában az osztály egy része felkészül a mese bemutatására (érdekessé teheti a bemutatást, ha a két óra közé be tudunk iktatni egy rajzórát, amin a mese illusztrálását készítjük el és ezeket a dramatizálásnál felhasználhatjuk), az osztály másik része készüljön fel a béka versének előadására különböző érzelmi megnyilvánulásokkal (pl. kérlelve, dühösen, kedveskedve, félénken stb.).

MELLÉKLETEK

A BÉKAKIRÁLY

Élt egyszer egy király; annak a legkisebbik lánya olyan szép volt, hogy még a nap is elcsodálkozott, ha rásütött, pedig az már látott egyet-mást, mióta fent jár az égen.

A királyi palotától nem messze egy rengeteg nagy erdő sötétlett; sűrű lombos kerek hársfák álltak a szélén, a legvénebb, legterebélyesebb hársfa alatt pedig volt egy kút. Ha nagyon meleg volt, a királylány kísétált az erdőszélre leült a kút kávjára, úgy pihent a mélyből áradó hűvösségben. Volt úgy, hogy elunta magát; ilyenkor fogta az aranygolyócskáját, földobta meg elkapta, ez volt a legkedvesebb játéka.

Történt egyszer, egy szép nyári napon, hogy amint így játszadozott, túl magasra találta dobni a golyót; nem tudta elkapni, a fényes aranygömb leesett a földre legurult a kis lejtőn, be egy lyukba, azon át a kútba. A királylány már csak a loccsanását hallotta, ahogy elmerült a vízben. Ijedten hajolt át a káván, de hiába: a kút olyan mély volt, le se lehetett látni a fenekére. Egy ideig csak nézett, nézett a fekete semmibe, aztán nagy búsán leült egy kőpadra, szeméből kibuggyant a könny, egyre hangosabban sírt-rítt, sehogyan sem tudott megvigasztalódni.

Hát ahogy ott sírdogál, egyszercsak azt mondja valaki:

- Mit búslakodol, szép királykisasszony? Olyan keservesen zokogsz, a kőszikla is meglágyulna tőle!

A királylány körülnézett, kereste honnét jő a hang, de senkit nem látott. Hanem amint így kémlélődik, észreveszi, hogy egy csúnya, kövér béka mászik ki a kút repedezett kövei közül.

- Csak nem te szólítottál meg, öreg sárdagasztó? - kérdezte csodálkozva.

- De bizony én! - felelte a béka. - Azt tudakoltam, milyen bánat nyomja a szívedet.

- Úgyse tudsz te azon segíteni! - sóhajtott a királylány. - Beleesett az aranygolyócskám a kútba, azt siratom.

- No, csak csendesedjél; inkább azt mondd meg, mit adnál nekem, ha visszahoznám a játékomat.

- Amit csak akarsz: királyi ruhámat, gyöngyömet-gyémántomat, még az aranykoronát is a fejemről!

- Nem kell nekem sem a ruhád, sem gyöngyöd-gyémántod, sem az aranykorona a fejedről. Csak egyet kívánok: hadd legyen a játszópajtásod; ültess asztalodhoz, etess tányérodból, itass poharadból, altass az ágyadban; ha ezt megígéred, leszálok a kútba, fölhozom az aranygolyócskádat.

- Mind megteszem, amit kívánsz, csak hozd vissza a golyómat! - mondta örvendezve a királylány, magában azonban ezt gondolta: "Ugyan mit fecseg ez a buta béka! Csak nem képzelem komolyan a dolgot? Hogy lehetne pajtásom, ha egyszer odalent kuruttyol a vízben?"

A béka pedig, amint az ígéretet megkapta, lebukott a kútba, s alighogy a királylány a gondolata végére ért, máris előbukkant; szájában az aranygolyóval; odatotyogott vele a gyepre, és a lány elé gurította. Annak nagyot dobbant a szíve az örömtől, amint kedves játékát viszontlátta; fölkapta, és elszaladt vele, ügyet se vetett többet a békára. Az nagy brekegéssel kiáltott utána:

- Várj csak! Várj csak! Vegyél az öledbe; én nem tudok olyan gyorsan futni, mint te!

De hiába hajtogatta, ahogy a torkán kifért, hogy "Kvakk! Kvakk!" meg "Várj csak! Várj csak!" - a királylány dehogyis várta meg, örült, hogy megszabadult tőle. Attól fogva, hogy hazaért, eszébe sem jutott többé a csúnya jószág. Hanem másnap, mikor éppen ebédnél ültek, és a királykisasszony jóízűen falatozgatott az aranytányérjából, egyszerre csak valami furcsa placcsogás hallatszott odakint a márványlépcsőn, pliccs-placcs, pliccs-placcs, aztán - egypercnyi csend után - kopogtattak az ebédlőterem ajtaján, és valaki azt kiáltotta:

- Kis királylány nyiss ajtót!

- Neked szólnak - mondta a király -, eredj, lányom, nézd meg, ki az.

A királylány nem szívesen mozdult a helyéről, de hát az édesapjának nem mondhatott ellent. Kinyitotta egyarasznyira az ajtót, de nyomban be is csapta, és halotthalványan szaladt vissza az asztal mellé.

- Mi az, édes lányom? - kérdezte a király. - Mitől ijedtél meg annyira? Talán egy óriás van odakünn, és el akar rabolni?

- Jaj, dehogy, édesapám - felelte a királylány -, nem óriás az, csak egy rusnya béka.

- És mit akar tőled az a béka?

Mit tehetett mást a királykisasszony? Elmondott mindent töviről hegyire: hogy hogyan vesztette el az aranygolyóját, meg hogy mit ígért érte cserébe a békának.

Mire végére ért a történetnek, a szeme tele lett könnyel, és úgy rebegte:

- Jaj, ha én ezt tudtam volna! De sosem gondoltam, hogy kibúvik a kútból, és utánam jön!

Akkor a béka megint kopogtatott, és másodszor is bekiáltott:

*Kis királylány,
nyiss ajtót!
Elfeledd,
mit ígértél
tegnap künn a kút vizénél?
Kis királylány,
nyiss ajtót!
Én vagyok itt,
nem hallod?*

Hogyne hallotta volna szegény! Hiszen éppen az volt a baja, hogy hallotta. Hát még mikor az édesapja ráparancsolt:

- Amit megígértél, meg is kell tartanod! Menj, és engedd be!

A királylány ajtót nyitott, a béka meg nyomban beugrott, és a lány nyomában egészen a székéig placcsogott. Ott leült és rákiáltott:

- Végy föl magad mellé!

A királykisasszony tétovázott, de a király megint rászólt:

- Ígéret szép szó ha megtartják, úgy jó!

Erre aztán, bárhogy utálkozott mit tehetett? - fölvette. Hanem a béka nem érte be ennyivel: a székről fölkívánkozott az asztalra, mikor pedig az asztalon ült így szólt:

- Told közelebb a tányérodát, hogy egy tálból ehessünk, ahogy megígérted.

Azzal jóízűen nekilátott a falatozásnak nem sokat törődött vele, mit szól hozzá a királylány. Evett a tányérajából, ivott a poharából, s mikor már jóllakott, azt mondta:

- Ettem-ittam eleget, most aztán pihennék egyet. Vigyél a szobádba, vedd meg nekem a selyemágyad, hadd aludjam.

A királylány sírva fakadt; úgy irtózott ettől a hideg békától, hozzá sem mert nyúlni, és most belefektette a szép habos ágyba! A király azonban haragosan ráncolta a homlokát:

- Ha a bajban jó volt, ne vedd meg a baj múltán sem!

Szegény kis királylány megfogta két ujjával a békát, fölvitte a szobájába, és letette a sarokba. Igen ám, de a béka megszólalt:

- Én is olyan kényelmesen akarok aludni, ahogyan ti alusztok, jó puha ágyban, nem itt a sarokban.

Erre a királylány kénytelen-kelletlen felemelte a békát, és akárhogy is irtózott tőle, ágyába fektette.

- Nesze rusnya jószág! De most aztán nyugton maradj!

A béka befeküdt a szép fehér selyemágyba. S abban a szempillantásban híre-nyoma se volt többé békának; a királykisasszony egy takaros, szép szemű, mosolygó királyfit látott maga előtt.

- Egy gonosz boszorkány békává varázsolta; te vagy az egyetlen a világon, aki megszabadíthatott a varázslattól - mondta. - Most aztán felelj: állod-e, amit ígértél, elfogadsz-e pajtásodnak; nem is pajtásodnak, de hitese társadnak?

A királylány igent mondott. Még aznap este megtartották a lakodalmat, és úgy határoztak, hogy másnap hazatérnek a királyfi országába.

Ahogy a nap fölkel, fényes nyolcvos hintó gördült a palota elé, mind a nyolc ló habfehér, arany a szerszámjuk, struccollas csótár a fejükön; hátul a hágcson pedig ott állt a királyfi szolgája, a hűséges Henrik.

Ez a derék szolga úgy elbúsult, mikor a boszorkány békává varázsolta a gazdáját, hogy hármass vaspántot kellett a szíve köré kovácsoltatnia, nehogy szétrepedjen bánatában.

A hintó előállt, a hűséges Henrik besegítette az ifjú párt, aztán visszakapaszkodott a hágcsonra, onnét tekingett széjjel a vidéken, s közben halkán füttyörészett, mert hát azt sem tudta, hová legyen örömeben, amiért a gazdája megszabadult a varázslatból.

Amint így mennek, egyszerre csak reccsenés hallik, mintha kettéropant volna valami. A királyfi hátrakiáltott:

Tengely törik, rúd szakad tán?

A hűséges Henrik meg azt felelte:

*Egyiknek sincs baja, gazdám;
csak a szívem pántja pattan:
bánatomban rávonattam,
mikor a kút vizében
béka voltál a mélyben.*

Még kétszer hallották útközben a reccsenést. A királyfi mind a kétszer azt hitte, a kocsival történt valami baj.

Pedig csak a vaspántok pattantak le a hűséges Henrik szívéről.

A **Grimm fivérek** elsősorban mesegyűjtőként és nyelvtudósként ismertek.

A **Grimm család Hessenből** származik, hatan voltak testvérek.

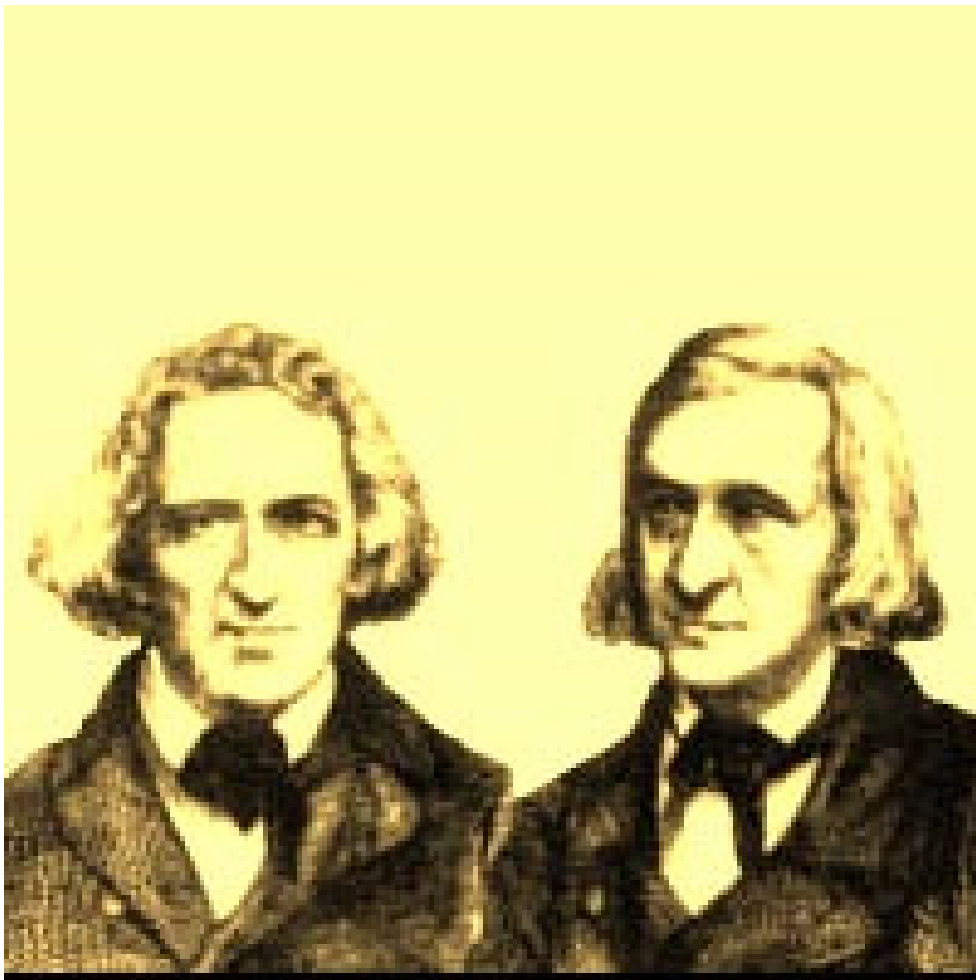
Jacob **1785 január 4-én** született, Wilhelm **1786 február 24-én**.

Az apa 45 évesen meghalt, ekkor édesanyjuk Kasselbe küldte a fiúkat egy nagynénihez. Jacob a marburgi egyetemen jogot tanult, fivére egy évvel később ugyanott ugyanazt. Az anya 1808-ban bekövetkezett halála után Jacobnak kellett a családot eltartania.

1806-tól kezdve gyűjtötték a meséket. Kezdetben dán, majd később német meséket gyűjtöttek.

A német köztudatban a két fivér neve együtt ismert, és egyként tisztelik őket.

Érdekesség: 1820-ban Jacob Grimm kijelentette, hogy a magyar nyelv logikus és tökéletes felépítése felülmúl minden más nyelvet.

*el-	rály-	go-	nás	nyi-
*a-	CSO-	paj-	asz-	LÓD-
*locs-	CSA-	dál-	to-	tó
*ki-	rany-	GASZ-	ko-	tás-
*MEG-	da-	his-	rany-	zott
♦ VISZ-	sza-	KA-	dít-	PASZ-
*hi-	szó-	da-	lyócs-	szony
*sár-	<i>bugy-</i>	a-	gasz-	tyo-
*ját-	*szem-	*placs-	TA-	ka
*o-	VI-	ba-	tás	tá-
*a-	*hág-	<i>gyant</i>	CSO-	csó-
*egy-	*bé-	ka-	lan-	KO-
*meg-	SZA-	pil-	rasz-	ha-
gott	gott	ra	NI	DOTT
<i>nyér</i>	tott	ki-	ra	rály
ban				

MEGOLDÁS:

elcsodálkozott, aranygolyócska, loccsanás,
kibuggyant, megvigasztalódni,
királykisasszony, sárdagasztó, játszópajtás,
odatotyogott, aranytányér, egyarasznyira,
placcsogott, szempillantásban,
megszabadíthatott, visszakapaszkodott,
hágcsóra, békakirály

3.óra: Grimm: A csillagruha c. meséjének feldolgozása

Az óra célja :

- Az olvasottak alapján különböző élethelyzetek megismerése, helyes és helytelen cselekedetek megítélése.
- Vélemény megfogalmazása az olvasott szövegben megjelenő szereplők cselekedeteiről, helyzetekről, magatartásokról.
- Mások álláspontjának megértése, dramatikus megjelenítése.
- Kritikai érzék fejlesztése.
- Emberi tulajdonságok, alaphelyzetek felismerése.

Kapcsolódó kompetenciaterületek:

- Szociális: – kapcsolatkezelési, lényeg kiemelési kompetencia fejlesztése
 - alkotókedv támogatása
 - kooperatív tanulási technikák alkalmazása
- Környezeti: – Ember a természetben

A képességfejlesztés fókuszai:

- Érvelés, vélemény megfogalmazása.
- A szövegben való gyors tájékozódás gyakorlása, lényeges gondolatok kiemelése.
- Az olvasottak értelmezése.
- Szókincsbővítés.
- A nem verbális kommunikáció néhány elemének megfigyelése, alkalmazása.

A feldolgozás menete:

I. Ráhangolódás:

A tanulók a mondat alapján alkossanak véleményt arról, hogy milyen fontos egy ember megítélésében az öltözete. Ez ebben az életkorban már fontos elem; számít, ki hogyan öltözik, mit vesz fel, milyen márkát visel stb. Az egyéni állásfoglalás után következhet a csoport állásfoglalása, a közös vélemény megalkotása. Ha többféle állásfoglalás alakul ki, akkor az osztályban kialakuló oldalakat lehet valamilyen formában ütköztetni. Adjunk időt, hogy az egy véleményen lévő tanulók egyeztessék mondandójukat, megválasszák szószólójukat, majd megszervezzük a vitát.

„A ruha teszi az embert.” Egyetértesz ezzel a mondattal? Gyűjts érveket a véleményed mellett!

Érveim:

.....

II. A szövegfeldolgozás előkészítése:

— Miről fog szólni a történet? Jósold meg a cím alapján!

Spontán megnyilatkozások meghallgatása.

III. A szöveg megismerése:

A tanulók önállóan ismerkedjenek meg a mesével, olvasás közben jelöljék az ismeretlen szavakat.

IV. Szómagyarázat:

A mese olvasása közben felmerült ismeretlen szavak megbeszélése. Adjunk esélyt az osztály tanulóinak a találgatásra („Szerintem azt jelentheti, hogy ...”), csak a végső esetben nyúljunk a lexikonokhoz, vagy avatkozzon közbe a tanító.

V. Szövegelemzés:

A.) A tanulók válaszoljanak szóban az alábbi kérdésekre. (FOM)

- Ki a mese főhőse? Ismerjük-e a nevét?
- Milyen belső tulajdonságait ismertük meg?
- Milyen nevet adhatnánk a cselekedetei alapján?
- Mi a furcsa a mese címében?

B.) Válogató olvasás: (egyéni munka)

— Keressétek meg és húzzátok alá a mesében azokat a mondatokat, amikben a következő szókapcsolatokat találjátok!

Tegyük a mágneses táblára vagy vetítsük ki az alábbi szókapcsolatokat:

- **szál rajta való ruha**
- **elindult neki a világnak**
- **megegett a szíve**
- **szembetalálkozik**
- **tetőtől talpig**
- **gondtalanul élt**
- **megy, mendegél**

A feladat ellenőrzése frontálisan történjen.

C.) Igaz – hamis állítások eldöntése a mesével kapcsolatban: (egyéni munka)

A tanulók vegyenek a kezükbe egy piros és egy zöld színes ceruzát. A tanító állításokat közöl. Ha az állítást igaznak találják, a zöld színest nyújtsák a magasba, ha hamis, akkor a pirosat. A hamis állításokat minden esetben javítsuk!

Állítások:

A főszereplő szegény. (I)
Vannak a szövegben a mesére jellemző szófordulatok. (I)
A szereplők történelmi személyek. (H)
A mese végén a jó elnyeri jutalmát. (I)
Előfordul a hármas mesei szám. (H)
Nem következik be a csoda. (H)
Sötét erdő a mese színhelye. (I)
A megpróbáltatások mind nehezebbek. (I)

D.) Címszavas vázlatírás tanítói segítséggel: (FOM)

A vázlatírás megkönnyítésére az alábbi segítő kérdéseket tehetjük fel:

- Hol, mikor, kivel történik az esemény?
- Mi az eseményt elindító bonyodalom (probléma)?
- Milyen szempontok szerint tagolnátok ezt a részt?(találkozások)
- Hány találkozója volt a kislánynak?
- Mikor volt a legnehezebb feladata?
- Kin segített utoljára?

Közös munka, összegzésként a vázlatpontok megfogalmazása:

Bevezetés: A lányka útra kel

Tárgyalás: Találkozások:

- az öregemberrel
- a didergő kisfiúval
- az anyókéval
- az öreg koldussal
- a siránkozóval

Befejezés: A jóság jutalma

VI. Összegzés (frontális)

A mese ismételt elolvasása láncolvasással, elmesélése. (Ha már nem marad rá idő, ez legyen a házi feladat.)

VII. Értékelés, önértékelés:

A tanulók munkájának frontális és egyéni értékelése

MELLÉKLET

A CSILLAGRUHA

Volt egyszer egy lányka; apja is, anyja is meghalt, s ő maga olyan nagy szegénységbe jutott, hogy már nem volt egyebe, mint az egy szál rajta való ruhája meg a kezében egy darabka kenyér.

Gondolta szegény lányka, ha már nincs senkije, semmije, mit időzzék a faluban; elindult hát, neki a világnak, az egy szál rajta levő ruhában s kezében a darabka kenyérral.

Ahogy megy, mendegél az országúton, szembejön egy öregember, meglátja a lányka kezében a kenyeret, és azt mondja:

— Jaj, édes lelkem, három napja nem ettem, rettentően éhes vagyok, kérlek, szánj meg egy darabka kenyérral!

A lánykának megesett a szíve az éhes öregemberen, a odaadta neki a kenyeret.

Ment tovább, egyszer csak lát az út mentén egy didergő kisfiút. Azt mondja a kisfiú:

— Jaj, kérlek, szánj meg engem, látod, majd megfagyok itt a hidegben, legkivált a fejem fázik.

A lányka odaadta a sapkáját a kisfiúnak, s ment tovább. Ahogy megy, mendegél, szembetalálkozik egy anyókéval.

— Jaj, édes lányom – mondja az anyóka –, látod, milyen keserves sorsra jutottam, már egy öltő ruhám sincs, amivel a testemet befödhetném.

A lányka megszánta az anyót, levetette ruháját, ráadta az anyókára, s ment tovább.

Ahogy megy, mendegél, talál az útfélen egy öreg koldust; mutatja az öreg koldus a lábát:

— Jaj, édes lányom, látod, hogy föltörte a talpamat ez a köves út, menni se bírok tovább, csak ülök itt az útfélen a fagyban.

A lányka megszánta a koldust, levetette gyorsan a cipőjét, és neki adta. Mezítláb ment tovább, de már így, cipő nélkül, ruha nélkül, nem akart tovább az úton menni, letért hát, be egy erdőbe.

Közben beesteledett, leszállt a sötétség. Megy a lányka az erdőben, egyszer csak hallja, hogy valaki sír, siránkozik a fák közt:

— Jaj nekem, boldogtalannak, egy árva ing nem sok, de anyyim sincsen, amivel fázó testemet fedezhetném!

A lányka nem is nézte, ki az, mi az; gyorsan lehúzta magáról az egy szál inget, amiye volt, s odaadta annak a szegény siránkozóknak. „Úgyis sötét van, nem lát senki, ellehetek ing nélkül is” – gondolta.

Azzal fölpillantott a magasba; látta, hogy egyik csillag a másik után gyullad ki az égen.

Aztán mintha az ég megmozdult volna, mintha egy kicsit megrázta volna magát; és a következő pillanatban elkezdtek zizegve hullani a csillagok, s ahogy hullottak, mindjárt össze is fonódtak, s a lányka, aki mindenét elosztogatta, egyszerre csak ott állt tetőtől talpig fényesen, zizegő, csillogó csillagruhában. A derekán pedig csillagkötény volt, és a csillagkötény zsebében egy halomnyi csillagokból való drágakő; és a kislány soha többé nem látott ínséget, s holta napjáig gondtalanul élt a csillagpénzből.

4.óra: Ismerkedés Erich Kästnerrel

Az óra célja :

- Változatos olvasástechnikai gyakorlatok végzése.
- A szöveg különféle előadási módjainak kipróbálása.
- A nézőpontváltás gyakorlása.

Kapcsolódó kompetenciaterületek:

- Szociális: – az autonómia fejlesztése (készítés saját vélemény, álláspont kialakítására)
 - az együttműködési készség fejlesztése
 - kooperatív tanulási technikák alkalmazása
- Környezeti: – Ember a természetben

A képességfejlesztés fókuszai:

- Az olvasástechnika fejlesztése.
- Irodalmi szövegek befogadása, megértése.
- Beszédfejlesztés, szókincsbővítés.

A feldolgozás menete:

I.Bevezetés:

Az órát az író rövid bemutatásával kezdjük (mellékletben).

„ Ki hallott már róla?” – a kérdés elhangzása után azok a tanulók jelentkezni fognak, akik a nyári olvasmányukat tőle választották.

A gyerekek egyenként beszámolnak olvasmányélményeikről.

II.Az óra fő része:

A német író néhány ifjúsági regényét megmutathatjuk a gyerekeknek, majd két regényrészlettel próbáljuk meg felkelteni a gyerekek érdeklődését az író munkássága iránt:

1. Emil és a detektívek

2. A két Lotti (A regényrészletek a mellékletben)

A két szövegrészlet kitűnően alkalmas a különböző olvasási módszerek alkalmazására.

Olvastathatjuk csillag-, láncolvasással, stb. A 2. részlet nagyon jól olvasható szereposztásban is.

III. Befejezés:

Az óra végén utalhatunk az idei tanév kötelező olvasmányára, a rövid tartalom elmesélésével: Pötyi és Anti (mellékletben)

MELLÉKLETEK

Erich Kästner (1899-1974):

1899-ben, Drezdában (Németország) született. Pályafutása 1927-ben egy verseskötet megjelenésével indult. Egy évvel később írta meg első gyermekregényét az Emil és a detektívek-et. Ezután szinte évről évre születtek ifjúsági regényei.

Gyermekregényeinek szereplői nem a valóságtól távol álló „gyermekhősök”, hanem talpraesett fiúk, bátor kamaszok, okos lányok, aki, ha kell még a felnőttekkel is szembeszállnak, hogy érvényesítsék igazukat. S ha kalandjaik különösek is, gondjaik nagyon is hétköznapiak.

Kästner az olvasóit helyes cselekedetekre nevelő író. Arra tanít, hogy szeressük és becsüljük meg a családot, hogy szívvel, vagy ha kell, furfanggal is védekezzünk, és felnőttként próbáljunk meg szembenézni a kényes kérdésekkel.

Legismertebb művei:

- Emil és a detektívek
- Május 35.
- A repülő osztály
- A két Lotti
- Pötyi és Anti, stb.

Erich **KESTNER**

EMIL ÉS A DETEKTÍVEK

Emiltől, akit édesanyja Berlinbe küld vakációzni, a vonaton egy keménykalapos úr ellopja a pénzét. A fiú a férfi nyomába ered, de - miután egy korábbi gyerekes csínye miatt fél a rendőrséghez fordulni - egyedül semmire sem megy. Szerencsére megjelenik a színen Gusztáv, aki rövid idő alatt összecsődíti a környékbeli gyerekeket, és megkezdődik az impozáns méretű (száz gyerek vesz részt benne) és szervezetszerű hadművelet a tolvaj leleplezésére. Kiderül, hogy a keménykalapos úr nem más, mint egy körözött bankrabló, s így Emil nemcsak a pénzét, de a bank által kitűzött jutalmat is megkapja, s az újságok is írják róla.

EMIL, A MINTAGYEREK

Emilnek már nem élt az édesapja. Az anyja dolgozott, női fodrászként a saját kis lakásukban, barna és fekete fejeket mosott és fésült, és szakadatlanul törte magát, hogy meglegyen a mindennapi kenyerük, s hogy kifizethessék a gázzámlát, a szenesembert, a házbért, megvásárolhassa az iskolai könyveket, s ami ruhára Emilnek szüksége volt. Néha megbetegedett és ágyának dőlt, ilyenkor orvos jött, s receptet írt.

Emil pedig meleg borogatást készített az anyjának, s maga főzött kettejük számára. S ha az anyja elaludt, a nedves felmosóronggyal még a konyhakövet is feltörölte, nehogy a mamája azt mondja: „ Fel kell kelnem, különben megeszi a piszok a lakást.”

Megértitek-e ezek után, ha azt mondom, hogy Emil mintagyerek volt? S nem fogjátok kinevetni? Emil nagyon szerette az anyját. S halálra szégyellte volna magát, ha semmittevással tölti az idejét, mialatt a mama dolgozik, számol, újra dolgozik. Ő meg lógjon meg a munka előtt, és a szomszédja füzeteiből másolja le a feladatait? Bliccelje el az iskolát, szedje rá a mamát, ríkassa meg, amikor világosan látja, hogy az anyja minden követ megmozgat, hogy ő semmiben se szenvedjen hiányt, s minden ugyanúgy meglegyen, mint tehetősebb iskolatársainak.

Emil tehát mintagyerek volt. Ez így van. Igaz, nem abból a fajtából, amelyik muszájból az, mert gyáva. Azért volt mintagyerek, mert az akart lenni. Feltette magában, hogy az lesz, mint ahogy

az ember elhatározza, hogy nem jár többé moziba, vagy nem eszik több cukorkát. Olykor elég nehezebbre is esett. De ha év végén az iskolából hazajövet az anyja elé tette a bizonyítványát, s azt mondta neki: mama, megint én vagyok az első az osztályban!... akkor nagyon meg volt magával elégedve. Szerette, ha dicsérik, nem a maga kedvéért, hanem mert anyjának okozott vele örömet. Büszke volt arra, hogy így a maga módján valamennyire visszafizetheti a mamának, amit ő egész életében, soha ki nem fáradva, érte tett.

Erich **KESTNER**

A KÉT LOTTI

Az alaptörténet jól ismert: adva van egy elvált szülópár két leánygyermekkel. Az anya Münchenben él és egy szerkesztőségben dolgozik kora reggeltől késő estig, hogy el tudja tartani kettejüket. Nem élnek jó módban, a kislány végzi a házimunkát, hogy az anya a pénzkereseti munkával foglalkozhasson. Az apa Bécsben él a másik kislánnyal. Karmester, híres, jó nevű, jómódú karmester. A nyári szünetre mindkét szülő ugyanabba a gyereküdülőbe, ugyanabban az időpontban küldi a lányát. A két kislány találkozik, mintha a saját képmásukkal találkoznának. A lányok ugyanis ikrek, de erről ők korábban mit sem tudnak. Lassan, lépésről-lépésre fedezik fel a testvért, a családot, s próbálják összerakni mi történhetett, ami idáig vezetett. Aszünidő végén a két kislány kicseréli egymást. A háziasszony Lotte Bécsbe megy a karmester lányát játszani, az elkényeztetett Louise pedig Münchenbe kis háziasszonynak az édesanyához. Rövid ideig működik a csere, azonban a titkolózást nem bírják sokáig. Eljön az idő és a lehetőség egy szép nő személyében, akit a karmester úr feleségül akar venni, amikor a lányoknak lépni kell. Bonyodalom bonyodalom hátán, de végül minden és mindenki a helyére kerül. A család - mai szóval élve - újraegyesül.

SZÜLETÉSNAPI KÍVÁNSÁG

Október 14-én van a két kislány születésnapja. A gyerekszobában üldögélnek a szüleikkel. Két gyertyakoszorú ég, tíz-tíz lángocskával. Volt házitorta meg gőzölgő csokoládé. Apu eljátszott egy gyönyörű „Születésnap ikerindulót”. Most megfordul a széken és azt kérdezi:

— Tulajdonképpen miért nem engedtetek, hogy ajándékozzunk nektek valamit?

Lotti mély lélegzetet vesz.

— Mert olyasvalamit kívánunk, amit nem lehet megvásárolni.

Most Luisén van a sor, hogy mélyet sóhajtson. Aztán izgalomtól reszketve mondja:

— Lotte meg én azt kérjük tőletek a születésnapokra, hogy örökre együtt maradhassunk!

Vége kint van!

A szülők hallgatnak. Lotte egész halkán mondja: – Akkor soha az életben nem is kell nekünk más ajándék! Egyetlen születésnapra sem! És egyetlen karácsonyra sem, míg a világ világ!

A szülők még mindig hallgatnak.

— Legalább megpróbálhatnátok! – Luisénak könnyes a szeme. – Nagyon szófogadók leszünk. Még sokkal inkább, mint most. És egyáltalán minden sokkal, de sokkal szebb lesz!

Lotte bólint.

— Ezt megígérjük!

— Nagy becsületszóra és mindenre – fűzi hozzá sebesen Luise.

Apa felállt a zongoraszékről.

— Akarod, hogy a szomszéd szobában beszéljünk egy kicsit? – kérdezi elvált feleségétől.

— Igen – feleli az asszony, és bemennek a szomszéd szobába.

— Szurkolás! – suttogja Luise izgatottan. Négy kis hüvelykujjat szorongat négy kis ököl.

— Ha önmagunktól teljesen eltekintünk – mondja éppen Pálffy úr a másik szobában, és szilárdan nézi a padlót – , úgy kétségtelenül az lenne a legjobb, ha a gyerekeket többé nem választanánk el.

— Bizonyára – véli a fiatalasszony. – Sohase kellett volna elszakítanunk őket egymástól. A férfi a padlót nézi.

— Sok mindent kell jóvátennünk. – Megköszörüli a torkát. – Én tehát beleegyezem, hogy te ... hogy te mindkét gyereket magaddal vidd. Talán megengeded, hogy évente négy hétre meglátogassanak engem? – hogy az asszony nem felel, hozzáteszi: – Vagy három hétre? Vagy legalább kettőre? Mert akár hiszed, akár nem, én mindkettőjüket nagyon-nagyon szeretem.

— Miért ne hinném? – hangzik a válasz.

A férfi vállat von.

— Nem sok tanújelét adtam.

— Dehogyan! Hát Lotti betegágyánál? – kérdezi az asszony. – És honnan veszed, hogy boldogok lesznek, ha apa nélkül nőnek fel?

— Tenélküled még rosszabb lenne!

— Jaj, Ludwig, hát csakugyan nem veszed észre, hogy mire vágyakoznak a gyerekek? Csak épp hogy kimondani nem merték!

— Persze, hogy észrevettem! Persze, hogy tudom, mit akarnak! Azt akarják, hogy te meg én is együtt maradjunk!

— Apát és anyát akarnak a gyerekeink! Oly szerénytelen kívánság ez?

Luise az ajtónál áll, s szemét a kulcslyukhoz nyomja. Lotte mellette, két szurkolásra szorított öklét messze eltartva magától.

— Ó, ó, ó! – mormolja Luise. – Apuka megcsókolja anyukát!

Lotti, teljesen szokása ellenére, kíméletlenül félrelöki testvérét, s most maga bámul a kulcslyukba.

— Nos? – kérdezi Luise. – Még mindig?

— Nem – suttogja Lotti, és sugárzó arccal egyenesedik fel. – Most anyuka csókolja meg apukát!

És az ikrek ujjongva borulnak egymás nyakába.

Pötyi és Anti

A könyv kis hősnője, Pötyi, álöltözetben, egy idős, vélhetően vak asszony kísérelésével a Weisendammi hídon, Berlin kellős közepén csatangol. Minderről a kislány gazdag szülei mit sem tudnak, azt hiszik, hogy gyermekük a nevelő kisasszony védőszárnyai alatt otthonában az igazak álmát alussza. Amikor a kislány sorsa - bizonyos körülmények következménye miatt, amelyeket itt most nem kívánunk felfedni - kritikussá válik, Anti, Pötyi kis, szegény sorsú, talpraesett barátja megoldja a már-már tragikussá, bűnüggyé fajuló helyzetet.

3. HÉT

1-4.óra: William Shakespeare: A boszorkánybarlangban c. versének feldolgozása

Az óra célja :

- A befogadói magatartás alapozása.
- Feltételek teremtése az irodalmi szöveg saját értelmezéséből fakadó élmény megragadására, vélemény megfogalmazására
- A tanulók olvasási képességének fejlesztése: a szereplők, a helyszín elképzelésével, a valóságértékük megítélésével.
- A tanulók olvasmányélményének feldolgozása képi, zenei, mozgásos megjelenítéssel.
- Az olvasott szöveg formájának megfigyelése.
- Ismerkedés változatos ritmikai, zenei formálású lírai művekkel.

Kapcsolódó kompetenciaterületek:

- Szociális: – együttélési képesség (kapcsolatkezelés),kommunikáció
 - az autonómia fejlesztése (késztetés saját vélemény, álláspont kialakítására)
 - az együttműködési készség fejlesztése
 - kooperatív tanulási technikák alkalmazása
- Környezeti: – Ember a természetben: Az állatok védelme, gondozása

A képességfejlesztés fókuszai:

- Szókincsbővítés.
- Szövegértelmezés.
- Tájékozódás a szövegben.
- Belső képek kialakítása.
- Fantázia, kreativitás.

A feldolgozás menete:

Az órák feldolgozásának menete a **SZÖVEGÉRTÉS–SZÖVEGALKOTÁS „A” 1-4.**

ÉVFOLYAM – III. KÖTET

MINTAMODULOK A KI VAN A DIÓHÉJBAN? II. KÖTETÉHEZ – 2. RÉSZ alapján zajlik.

A feladatok mennyisége sokkal több, mint amennyi a 3X45 percre belefér. A tanító kedvére változhat egyénisége és a tanulócsoporthjának összetétele szerint.

I. Ráhangolódás:

1. feladat : Valamilyen valami (nyelvi tapasztalatok, szómagyarázatok)

A szókérttyákat szétszórtaan helyezzük el a táblán. Kezdjük mi a szétválogatást, egyet-egyet tegyünk a halmazt jelölő körökbe. Ezzel adjuk meg a szétválogatás szempontját, szabályát. (Hideg, bűvös, buta, nádi, villanyelvű, éji, holdfényittas, kígyó, vipera, konkoly, beléndek, álom, erő, béka.

Ha szükségesnek tartjuk a válogatás segítségét, akkor különböző színnel jelöljük a mellékneveket és a főneveket.) A tanulók választanak egy-egy szót, felolvassák, s elhelyezik a szerintük megfelelő csoportba/halmazba. Amelyiknél szükséges, beszéljük meg a jelentését.

Például:

„Szerinted mikor gyűjtik a bűvös főzethez a beléndeket? Miből gondolod?” (holdfényittas)

Mitől lehet ittas valaki? Hogyan viselkedik olyankor? Milyen lehet az éjszaka szedett növény?”

Megmutathatjuk a beléndek és a konkoly képét is (lásd 2. sz. melléklet).

„Melyik kérdésszóval kérdezhetnénk ezekre a szavakra?” – mutassunk az egyik szóhalmazra!

(Milyen? Mi?) A kérdésszavakat

írjuk a szóhalmazok fölé.

hideg	bűvös	buta	nádi
villanyelvű	holdfényittas	éji	álom
erő	béka	kígyó	vipera
	konkoly	beléndek	

Szómagyarázatok:

Beléndek: Így is hívják: bolondítófű, csábítófű, disznóbab, csodabab, ördögsem, boszorkányfű, csodamag, belénmag. Hazánkban gyakori növény. Megműveletlen földeken, szántókon találkozhatunk vele. Akár 100 cm magasra is megnő ez a lágyszárú növény. Kellemetlen szagot áraszt. Enyvesbolyhos szőröket visel. A középkori boszorkánykenőcsök fontos alkotóeleme. Jóllehet különösen mérgező, kis adagokban a házi orvoslásban altatóként és nyugtatóként, a leveléből készült füstölőt fogfájásra használták fel. A leveléből készült hatóanyagot napjainkban is reuma elleni bedörzsölőszerként forgalmazzák.

Konkoly: A konkoly 50-70 cm magas gyomnövény. A Földközi-tenger vidékéről került hazánkba. Egynyári. Az 1968-ban kiadott *Növényhatározó* „közönséges”-ként írta le. A mezőgazdaságban használt vegyszerezés hatására erősen megritkult, védetté vált. Az utóbbi években viszont ismét szaporodik. Egykor a takarmány közé keveredett mérgező magvai veszélyt jelentettek a háziállatokra, főleg a sertésre, baromfira.

2. feladat: Az új szöveg megértéséhez szükséges szókinccs mozgósítása

2. a) feladat: Valamilyen valami (szóhalmazból a jelzős szó szerkezetek alkotása)

Az előző feladatban megismert szókérdőket páronként megkapják a gyerekek. Az a feladatuk, hogy jelzős szerkezeteket rakjanak ki a szavakból, saját ízlésük vagy elképzelésük szerint (VALAMILYEN – VALAMI).

2. b) feladat: Valamilyen valami – nyelvi tapasztalatok, szómagyarázatok, érdekességek

Néhány jól olvasó gyerek leírásokat kap korabeli füveskönyvekből, bestiáriumokból. Felkészülnek a felolvasásra.

Időkitöltő feladat lehet számukra: gondolkodjanak, hogyan fordítanak le a mai fül számára idegen kifejezéseket mai magyarra. Alá is húzhatunk néhányat, ne sokat. Pl. *meghidegít, a főre kötni, belől soha véle ne élj* stb. Itt most nem az a célunk, hogy minden kifejezést pontosan értsenek a gyerekek. Hadd élhessenek meg izgalmas kalandnak az általuk használthoz képest nagyon eltérő nyelvállapotú, igen régi szöveg kibogozását, megfejtését.

Erdei belénd: Széles a levele, mint az útifűnek, magos a szára, szederjes a levele. Disznóbabnak is hívják.

Természeti: Gonosz fű, tisztán bolonddá teszi az embert, igen meghidegít.

Hasznai: Borban megtörni a magvát, a főre kötni, főfájást megállat. Belől soha véle ne élj, mert ártasz véle.

(XVI–XVII. századi leírás)

A Vipera Kigyóról: Amelly sebet ejt, abban a nedvességeket megvesztegeti, úgy hogy megsárguljanak, és az egész test is felhólyagozzon, mintha megégtének volna a tagok. A Tatárok az ő nyilaikat embervérrel elegyített Vipera mérgével szokták megkenni, hogy a Keresztyéneknek annál halálosabban árthassanak vélek.

(XVI–XVII. századi leírás)

A Békák között legmérgeesebbek a Varas Békák, amelyek találtak a földnek üregeiben, honnét egyébkor ki sem mennek, hanem csak éjjel a Denevérekkel és Baglyokkal együtt.

A Varas Béka ami füvet, csemetét vagy hozzája közelítő állatot meg akar mérgeíteni, azt cselekszi, hogy magát derekasan felfújja, egész testében levő mérgét mind az alfelébe szorítja, mellyel valami körülötte vagy, mind azt meghintvén megmérgezi. Aki azokat meg találja enni, rettenetesen megbetegszik s meg is hal tőle.

Néha megesik az, hogy a magokra vigyázatlanok a Békák tojását a vízzel együtt beisszák, mellyből osztán az emberekben Békák teremnek.

(XVI–XVII. századi leírás)

Beléndfű, bolondító beléndek, bolondító csalmatok, álomfű, ördögfű, ördög szem

Ezen bűdös enyves nedvet kiizzadó növény minden részei, úgymint szára, levelei s magva, de kivált gyökere veszedelmes kábító mérgesek. Már maga a kigőzölgése fejfájást és elkábulást, sőt örültséget is okoz. Legjobb ellenszer a megmérgezésnél vízzel kevert eczet, olaj, édes tej mindaddig, míg orvos hívatik.

(XIX. századi leírás)

3. feladat : Valamilyen valami – érdekességek

A hangos olvasására felkészült gyerekek egyenként felolvassák a szövegeiket. A hallgatóságtól mindegyik részlet után megkérdezhetjük, melyik kifejezés tetszett nekik a legjobban. Eljátszhatunk a gondolattal, milyen lenne, ha ezekhez hasonló leírások szereplnének mai természetismereti könyvekben.

4. feladat : Következtetések a mű témájára adott szóhalmaz alapján: kifejeleti jóslatok megfogalmazása

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK:

„Ezek a kifejezések egy versben szerepelnek. Mit gondoltok, miről szól a vers? Kik a történet szereplői? Mikor, hol játszódik?”

A csoportok kapnak egy táblázatot, amelynek az 1. részét töltik ki. (A tanulók a csoporton belül egyenként elmondják elképzelésüket. A jegyző tölti ki a táblázatot.) Ellenőrzésként a csapatok ismertetik a többi csoporttal, amit leírtak. Fontos mozzanat ez. A gyerekek kötődni kezdenek a vershez. Kíváncsivá válnak, igazuk van-e.

	Feltételezés	Érvelés a vers szavaival
Mit gondoltok, melyik napszakban játszódik a történet?		
Mit gondoltok, hol játszódik a történet?		
Mit gondoltok, kik a szereplői?		
Miért gondoljátok, hogy készül valami?		

II. Jelentésteremtés:

1. feladat : A vers felolvasása, spontán reakciók

A tanító felolvassa a verset. Hangjával érzékeltesse, hogy az éj leple alatti boszorkánypraktikákról mesél. Figyeljen a hosszú mássalhangzós szavak helyes ejtésére.

2. feladat : A kifejeleti jóslatok igazolása/helyesbítése

A tanulók egyénileg elolvassák a verset, majd csoportmunkában az I/4. feladatánál használt táblázat 2. részét töltik ki. A tanulók a csoporton belül egyenként elmondják az elképzelésüket. A jegyző kitölti a táblázatot. Kérdésekkel segítsük a megoldást:

„Írjátok ki a versből a napszakra utaló kifejezéseket! Mit csinálnak a szereplők? Gyűjtsétek ki a munkájukkal kapcsolatos kifejezéseket!”

Ellenőrzésként a csapatok ismertetik munkájukat az osztállyal. A tanító ez alapján tölti ki a táblázat felnagyított és jól látható helyre kitett példányát.

MEGOLDÁS

	Feltételezés	Érvelés a vers szavaival
Mit gondoltok, melyik napszakban játszódik a történet?		éjjel, éji, vaksötétben, holdfényittas
Mit gondoltok, hol játszódik a történet?		pokolban, katlan
Mit gondoltok, kik a szereplői?		Boszorkányok, mert méreg, béka, kígyó, vipera, denevér, konkoly, beléndek szavak utalnak rájuk Azt is elfogadhatjuk, hogy a szereplők lehetnek tündérek, varázslók, ördögök is akár.
Miért gondoljátok, hogy készül valami?		Te kerülsz a fazékba Ég a munka Sülj meg, főjj meg Bugyorogjon a pokolban

3. feladat : Ritmusgyakorlatok

Az egész csoport körben áll. A vers refrénjét ismételtjük ritmikusan.

„*Szikra pattan, olthatatlan,
ég a munka, forr a katlan.*”

A) variáció:

Ritmusra, lendületes dobó mozdulatot imitálva kell a közepen álló képzeletbeli üstbe dobálni a hozzávalókat.

B) variáció:

Körbeadogatós: egy békát, kígyót vagy egy ismeretlen tartalmú tégelyt jelképező tárgyat adogatunk folyamatosan körbe, a refrén egyenletes lüktetésére! A végén a tégely tartalmát bele lehet szórni a közepen álló képzeletbeli üstbe.

C) variáció:

Körbeadogatós babzsákos: Minden ritmusegységre balról jobbra továbbadjuk a zsákot saját bal kezünkől a jobbra, illetve a következő ritmusegységnél jobb kezünkől tovább a jobb szomszéd bal kezébe, s egyidejűleg kapunk egy zsákot a bal szomszéd jobb kezéből. Azt a kezünket, amellyel adunk, lefelé kell fordítani, azt pedig, amellyel kapunk, felfelé. A refrént lehet mondani lassan, gyorsan, kiáltva, suttogva, magunkban és végül behunyt szemmel.

D) variáció:

Kísérhetjük a versmondást ritmushangszerekkel, ütőfával, csettintéssel, tapssal, dobbantással is.

4. feladat: Tapasztalatszerzés a páros rímről

4. a) feladat : Rímpárok megkeresése a verssorok végén

A tanulók önállóan megkeresik és összekapcsolják vagy különböző színeket használva aláhúzzák a verssorok végén az egymással összeeső szavakat. Ellenőrzés párban. Ezután a tapasztalatok megbeszélése és a rímfajta megnevezése frontálisan történik.

MEGOLDÁS

tele – bele, harminchárom – hideg álom, buta béka – a fazékba, olthatatlan – forr a katlan, az övem – odabenn, egy marok – gyíkfarak, ebfoaga – vipera, bonthatatlan – a pokolban, pikkelye – gyökere, iszonya – uszonya, letépett – beléndek

4. b) feladat : Rímelő szavak összepárosítása

A párok közös munkával párosítják össze az egymással rímelő szavakat, kifejezéseket. (Borítékban megkapják a tanító által előkészített szókartyákat.) Ezután a tapasztalatok tisztázása és a rímfajta megnevezése frontálisan történik.

tele	bele	harminchárom	hideg álom
olthatatlan	forr a katlan	az övem	odabenn
buta béka	a fazékba	egy marok	gyíkfarak
ebfoaga	vipera	bonthatatlan	a pokolban
pikkelye	gyökere	iszonya	uszonya
letépett	beléndek		

5. feladat : A vers felkészülés utáni felolvasása – a szereplőnek megfelelő szándék érzékeltetése

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK:

„*Készüljétek fel csoportokban a vers előadására! (Mindenkire 3-4 sor jut.) Egyeztetek meg, hogyan adnátok elő a verset.*”

Legyen minél ijesztőbb/sejtelmesebb/viccesebb/komolyabb/tudományosabb! Adjátok elő a többieknek is!

(A tanulók ebben a feladatban a vers különböző hangulatú előadására kell, hogy figyeljenek, ezért szívesen együttműködő, egymást elfogadó tanulók alkossanak egy-egy csoportot.)

6. feladat : „Ég a munka, forr a katlan” – a versben készített kotyvalék elemeinek kiválogatása, a kotyvalék elnevezése

6. a) feladat : Bájitallap készítése hívószavak segítségével, a bájital elnevezése

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK:

„Mi minden került ebbe az üstbe? A vajákos asszonyok, varázslók, boszorkánymesterek bájitalkönyvének egyik lapját fogod megkapni. Sajnos a rengeteg használatától megkopott. Néhány helyen olvashatatlan. Egészítsd ki a varázsfőzet hozzávalóit a vers alapján! Adj valami »boszorkányos« nevet a kotyvaléknak!”

A tanulók önállóan kikeresik a versből a főzetbe kerülő hozzávalókat, és ennek alapján kiegészítik a hiányzó kifejezéseket, majd nevet adnak a bájitalnak. Ellenőrzés párban. (A kifejezések felolvasása.)

FELADATLAP

A BÁJITAL ELNEVEZÉSE:.....

Hozzávalók: 5 szép nagy buta
2 nádí
..... szemé
1 marok denevér.....
néhány gyík.....
12 hegyes síkló.....
.....foga, ízlés szerint
.....vípera
sok-sok ló.....
sárkány.....
.....gyökere
1 kús üveglé
cápauszonyja
1 csokorbeléndék

6. b) feladat : Bájitallap készítése, a bájital elnevezése

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK:

„Mi minden került ebbe az üstbe? Húzd alá a versben! Adj valami »boszorkányos« nevet a kotyvaléknak! Írd le a füzetedbe!”

A tanulók önállóan kikeresik és aláhúzzák a versben a főzetbe kerülő hozzávalókat, majd nevet adnak a bájitalnak.

Ellenőrzés párban. (A szavak felolvasása.)

III. Reflektálás

1. feladat : „Ég a munka, forr a katlan” – a főzet felhasználási céljának meghatározása

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK:

„Mire fogják használni a banyák az elkészült varázsitalt? A középső részbe azt az ötletet írjátok, ami minden csapattag számára elfogadható!”

Minden csapattag jegyezze föl az elképzelését a lapon a saját részébe!

ESZKÖZÖK: 1-1 lap a csoportok számára, amely 4+1 részre van osztva, ha 4 tagú a csoport, írószer

2. feladat : „Ég a munka, forr a katlan” – saját főzet készítése

2. a) feladat : A saját főzet felhasználásának meghatározása

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK:

„Legyetek leleményes boszorkányok és boszorkánymesterek! Milyen varázslásra használnátok ezeket a növényeket? Válasszatok egyet a táblán látható »beszédes nevű« növények közül. Írjátok le röviden, szerintetek mire lenne jó.”

Ezt a feladatot leckének is adhatjuk, és az elkészült szövegeket a legközelebbi órán fölolvassák a „boszorkánymesterek”.

MELLÉKLET– szókártyák

RÉTI CSIKORKA, SZÉDÍTŐ VADÓCZ, MASZLAG, ÖRDÖGBOGYÓ, VESZETTFŰ,
ÖRDÖGBIBIRKÓ, MÉRGES CSERESZNYE, EBSZÓLÓ, GYILKOS CSOMORIKA, MÉRGES
ÁDÁZ, BÜDÖS BÜRÖK, MÉRGES SZÖMÖRCZE, FARKAS BOROSZLÁN, VÍZI MÉREG,
NEHÉZSZAGÚ BORÓKA

2. b) feladat : A saját főzet reklámozása

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK:

„Legyetek leleményes boszorkányok és boszorkánymesterek! Reklámozzátok a Boszi TV-ben ezeket a termékeket! Válasszatok egyet a táblán látható »beszédes nevű« növények közül. Írjátok hozzá rövid reklámszöveget!”

Ezt a feladatot leckének is adhatjuk, és az elkészült szövegeket a legközelebbi órán fölolvassák a „boszorkánymesterek”.

2. c) feladat : A gyógynövények vizuális megjelenítése

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK:

„Legyetek leleményes boszorkányok és boszorkánymesterek! Rajzoljátok le, miként ábrázolnák a banyák füveskönyvében ezeket a varázsnövényeket!”

Pl.: „Honnan látszik a cseresznyén vagy a szömörécén, hogy mérges?”

Ezt a feladatot leckének is adhatjuk, és az elkészült képeket a legközelebbi órán megmutatják a „boszorkánymesterek”.

3. feladat : Értékelés

A gyerekek egyéni munkáját, a csoporton belüli együttműködését, a szöveg értelmezésének eredetiségét, az olvasás pontosságát, kifejező erejét, az olvasmányélmények megfogalmazásának sikerességét is értékeljük. Érdeklődjünk arról, melyik feladat tetszett a tanulóknak.

MELLÉKLETEK

I./1.

hideg	bűvös	buta	nádi
villanyelvű	holdfényittas	éji	álom
erő	béka	kígyó	vipera
	konkoly	beléndek	

Szómagyarázatok:

Beléndek: Így is hívják: bolondítófű, csábítófű, disznóbab, csodabab, ördög szem, boszorkányfű, csodamag, belénmag. Hazánkban gyakori növény. Megműveletlen földeken, szántókon találkozhatunk vele. Akár 100 cm magasra is megnő ez a lágyszárú növény. Kellemetlen szagot áraszt. Enyves-bolyhos szőröket visel. A középkori boszorkánykenőcsök fontos alkotóeleme. Jóllehet különösen mérgező, kis adagokban a házi orvoslásban altatóként és nyugtatóként, a leveléből készült füstölőt fogfájásra használták fel. A leveléből készült hatóanyagot napjainkban is reuma elleni bedörzsölőszerként forgalmazzák.

Konkoly: A konkoly 50-70 cm magas gyomnövény. A Földközi-tenger vidékéről került hazánkba. Egynyári. Az 1968-ban kiadott *Növényhatározó* „közönséges”-ként írta le. A mezőgazdaságban használt vegyszerezés hatására erősen megritkult, védetté vált. Az utóbbi években viszont ismét szaporodik. Egykor a takarmány közé keveredett mérgező magvai veszélyt jelentettek a háziállatokra, főleg a sertésre, baromfira.

I./2.b

Erdei belénd: Széles a levele, mint az útifűnek, magas a szára, szederjes a levele. Disznóbabnak is hívják.

Természeti: Gonosz fű, tisztán bolonddá teszi az embert, igen meghidegít.

Hasznai: Borban megtörni a magvát, a főre kötni, főfájást megállat. Belől soha véle ne élj, mert ártasz véle.

(XVI–XVII. századi leírás)

A Vipera Kigyóról: Amelly sebet ejt, abban a nedvességeket megvesztegeti, úgy hogy megsárguljanak, és az egész test is felhólyagozzon, mintha megégtének volna a tagok. A Tatárok az ő nyilaikat embervérrel elegyített Vipera mérgével szokták megkenni, hogy a Keresztyéneknek annál halálosabban árthassanak vélek.

(XVI–XVII. századi leírás)

A Békák között legmérgeesebbek a Varas Békák, amellyek találatnak a földnek üregeiben, honnét egyébkor ki sem mennek, hanem csak éjjel a Denevérekkel és Baglyokkal együtt.

A Varas Béka ami füvet, csemetét vagy hozzája közelítő állatot meg akar mérgecsíteni, azt cselekszi, hogy magát derekasan felfújja, egész testében levő mérgét mind az alfelébe szorítja, mellyel valami körülötte vagyon, mind azt meghintvén megmérgecsíti. Aki azokat meg találja enni, rettenetesen megbetegszik s meg is hal tőle.

Néha megesik az, hogy a magokra vigyázatlanok a Békák tojását a vízzel együtt béisszák, mellyből osztán az emberekben Békák teremnek.

(XVI–XVII. századi leírás)

Beléndfű, bolondító beléndek, bolondító csalmatok, álomfű, ördögfű, ördög szem

Ezen bűdös enyves nedvet kiizzadó növény minden részei, úgymint szára, levelei s magva, de kivált gyökere veszedelmes kábító mérgecsenek. Már maga a kigőzölgése fejfájást és elkábulást, sőt

őrültséget is okoz. Legjobb ellenszer a megmérgezésnél vízzel kevert eczet, olaj, édes tej mindaddig, míg orvos hívatik.
(XIX. századi leírás)

I./4.

	Feltételezés	Érvelés a vers szavaival
Mit gondoltok, melyik napszakban játszódik a történet?		
Mit gondoltok, hol játszódik a történet?		
Mit gondoltok, kik a szereplői?		
Miért gondoljátok, hogy készül valami?		

II./4.b

tele	bele	harminchárom	hideg álom
olthatatlan	forr a katlan	az övem	odabenn
buta béka	a fazékba	egy marok	gyíkfarak
ebfoga	vípera	bonthatatlan	a pokolban
pikkelye	gyökere	iszonya	uszonya
letépett	beléndek		

II./6.a

A BÁJITAL ELNEVEZÉSE:.....

Hozzávalók: 5 szép nagy buta
 2 nádi
 szeme
 1 marok denevér.....
 néhány gyík.....
 12 hegyes síkló.....
foga, ízlés szerint
vípera
 sok-sok ló.....
 sárkány.....
gyökere
 1 kis üveglé
 cápauszonya
 1 csokorbeléndek

III./2.a

Szókártyák

RÉTI CSIKORKA	SZÉDÍTŐ VADÓCZ	MASZLAG
ÖRDÖGBOGYÓ	VESZETTFŰ	ÖRDÖGBIBIRKÓ
MÉRGES CSERESZNYE	EBSZÓLÓ	GYILKOS CSOMORIKA
MÉRGES ÁDÁZ	BÜDÖS BÜRÖK	MÉRGES SZÖMÖRCZE
FARKAS BOROSZLÁN	VÍZI MÉREG	NEHÉZSZAGÚ BORÓKA

4. HÉT

1. óra: Összefoglalás: az előző hetek során szerzett ismeretek rendszerezése

Az elmúlt 3 hét folyamán szerzett ismeretek felidézése animációkkal történik (**Sulinova Adatbank – SDT – Ember és társadalom – Eu ismeretek**):

- Az EU jelképei
- Az EU tagállamai csatlakozásuk sorrendjében

Az óra második felében a tanulók egy elektronikus szavazórendszer segítségével adnak számot megszerzett tudásukról.

Kérdések:

- 1) Mi szerepel az Európai Unió zászlaján?
 - a.) piros szín
 - b.) arany nap
 - c.) kék szín
 - d.) arany csillagok
- 2.) Hány csillag van a zászlón?
 - a.) 9
 - b.) 12
 - c.) 20
- 3.) Kinek a műve alapján készült az EU himnusza?
 - a.) Beethoven
 - b.) Mozart
 - c.) Liszt Ferenc
- 4.) Mikor ünnepeljük az EU „születésnapját” ?
 - a.) karácsonykor
 - b.) május 9-én
 - c.) minden évben máskor
- 5.) Mikor csatlakozott Magyarország az EU-hoz ?
 - a.) 2004-ben
 - b.) 1958-ban
 - c.) 1973-ban
 - d.) 1986-ban
 - e.) 1995-ben
- 6.) Kik csatlakoztak az Unióhoz ugyan akkor, mint Magyarország ?
 - a.) Németország
 - b.) Ciprus
 - c.) Málta
 - d.) Görögország
 - e.) Hollandia
 - f.) Észtország
- 7.) Melyik német író meséje volt A békakirály c. mese ?
 - a.) Grimm
 - b.) Kästner
 - c.) Goethe
- 8.) Kinek a művében olvastunk boszorkányokról ?
 - a.) Benedek Elek
 - b.) Andersen

- c.) Shakespeare
- 9.) William Shakespeare származású író.
- a.) dán
 - b.) angol
 - c.) olasz
 - d.) német
- 10.) Az elmúlt hetekben mely tantárgyak kapcsolódtak be a programokba ?
- a.) matematika és magyar
 - b.) német és angol
 - c.) környezetismeret
 - d.) ének-zene, technika, rajz és testnevelés
 - e.) minden tanítási órának volt olyan részlete, amiben ezzel foglalkoztunk
- 11.) Hogyan éreztél magad az elmúlt hetek tanítási óráin ?
- a.) Nagyon érdekes volt, sok újat tanultam.
 - b.) Nagyon jó hangulatúak voltak ezek az órák.
 - c.) Szívesen részt vennék máskor is ilyen órákon.
 - d.) Nekem nem tetszettek, halálra untam magam.
 - e.) Főleges dolgokról kellett tanulnunk.
 - f.) Legközelebb nem szeretnék ilyen órákon részt venni.